

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม*

๑. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นกฎหมายที่กำหนดยกเลิกพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ซึ่งมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทางรังสีและนิวเคลียร์ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นคงปลอดภัยทางนิวเคลียร์และรังสี และการพิทักษ์ความปลอดภัยทางนิวเคลียร์ เพื่อคุ้มครองประชาชนและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ในทางสากลที่เกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์

อีกทั้งพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการปรับปรุงระบบการกำกับดูแล โดยเพิ่มเพิ่มระบบการแจ้งการครอบครองหรือใช้เครื่องกำเนิดรังสีที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายทางนิวเคลียร์และรังสีแก่ประชาชนและสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรงและกำหนดให้ผู้ทำ นำเข้า หรือส่งออกเครื่องกำเนิดรังสีดังกล่าวไม่ต้องขอรับใบอนุญาตทำ นำเข้า หรือส่งออกเครื่องกำเนิดรังสี และเพื่อเป็นการลดภาระแก่ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องกำเนิดรังสีที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับใช้เพื่อการวินิจฉัยทางการแพทย์ซึ่งไม่มีวัสดุกัมมันตรังสีเป็นส่วนประกอบและเพื่อใช้งานในสถานพยาบาล จึงได้กำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลเครื่องกำเนิดรังสีดังกล่าวภายใต้ระบบการแจ้งการครอบครองหรือใช้เครื่องกำเนิดรังสีและกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับเครื่องกำเนิดรังสีนั้นโดยเฉพาะรวมทั้งแก้ไขให้การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทางรังสี เจ้าหน้าที่ดำเนินการทางเทคนิคเกี่ยวกับวัสดุนิวเคลียร์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเดินเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ เป็นไปโดยสอดคล้องกับสภาพและลักษณะของสถานที่ทำการแต่ละประเภท ตลอดจนแก้ไขอัตราโทษและดุลพินิจในการกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น

๒. สาระสำคัญของกฎหมาย

๒.๑ คณะกรรมการภายใต้พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะกรรมการ	อำนาจหน้าที่
คณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ	<ol style="list-style-type: none">เสนอแนะนโยบายและมาตรการต่อ ครม. เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์ และการกำกับดูแลทางนิวเคลียร์และรังสีให้คำแนะนำในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้วางระเบียบและดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในใบอนุญาตกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางนิวเคลียร์กำหนดแผนฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสีพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

* หมายเหตุ คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น จะต้องศึกษาทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

คณะกรรมการ	อำนาจหน้าที่
	๘. ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนด
คณะกรรมการเปรียบเทียบคดี	มีอำนาจเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้ ๑. ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือ ๒. ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๒ การกำกับดูแลภายใต้พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

การกำกับดูแล	ระบบการกำกับ			
	การยกเว้น	การแจ้ง	การออกใบอนุญาต	ผู้รับแจ้ง/ ผู้ออกไปอนุญาต
วัสดุกำมันตรังสี	✓ (มาตรา ๑๘)	✓ (มาตรา ๒๐)	✓ (มาตรา ๑๙)	เลขาธิการ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
เครื่องกำเนิดรังสี	✓ (มาตรา ๒๕)	✓ (มาตรา ๒๖/๒)	✓ (มาตรา ๑๙)	เลขาธิการ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
	-	✓ (มาตรา ๒๖/๑) เฉพาะเครื่องกำเนิดรังสี วินิจฉัยทางการแพทย์	-	อธิบดี กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
วัสดุนิวเคลียร์	-	✓ (มาตรา ๓๘)	✓ (มาตรา ๓๖)	เลขาธิการ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
สถานประกอบการทางนิวเคลียร์	-	-	✓ (หมวด ๕)	เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ
สถานที่ให้บริการจัดการกากกำมันตรังสี	-	-	✓ (มาตรา ๘๐)	เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ
กากกำมันตรังสี	-	-	✓ (มาตรา ๗๕) เฉพาะนำเข้าส่งออก	เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
เชื้อเพลิงนิวเคลียร์ใช้แล้ว	-	-	✓ (มาตรา ๘๔) เฉพาะนำเข้าส่งออก	เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ
เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ			✓ (มาตรา ๙๕)	เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

การกำกับดูแล	ระบบการกำกับ			
	การยกเว้น	การแจ้ง	การออกใบอนุญาต	ผู้รับแจ้ง/ ผู้ออกใบอนุญาต
การขนส่ง	-	✓ (มาตรา ๙๘)	-	เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

๒.๓ พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดศักยภาพที่ผู้ขอรับใบอนุญาตไว้ดังนี้

ผู้ขอรับใบอนุญาต	ศักยภาพทางเทคนิค	หลักเกณฑ์
๑. ผู้ขอรับใบอนุญาตเกี่ยวกับวัสดุแก๊สมันตรังสี และเครื่องกำเนิดรังสี	๑. สถานที่จัดเก็บหรือสถานที่ประกอบกิจการ ๒. เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องใช้ ๓. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทางรังสี ๔. แผนป้องกันอันตรายจากรังสี (แตกต่างกันตามประเภทของวัสดุแก๊สมันตรังสีหรือเครื่องกำเนิดรังสีที่ขออนุญาต)	- ต้องเพียงพอในการดูแลความปลอดภัยและความมั่นคงปลอดภัยของวัสดุแก๊สมันตรังสีที่ขออนุญาต การดำเนินการเมื่อเลิกใช้งาน และการจัดการกากแก๊สมันตรังสี - ต้องเพียงพอในการดูแลความปลอดภัยของเครื่องกำเนิดรังสีที่ขออนุญาต
๒. ผู้ขอรับใบอนุญาตเกี่ยวกับวัสดุนิวเคลียร์	๑. สถานที่จัดเก็บหรือสถานที่ประกอบกิจการ ๒. เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องใช้ ๓. เจ้าหน้าที่ดำเนินการทางเทคนิคเกี่ยวกับวัสดุนิวเคลียร์ ๔. ระบบคุ้มครองทางกายภาพ ๕. แผนป้องกันอันตรายจากรังสี	- ต้องเพียงพอในการดูแลความปลอดภัย ความมั่นคงปลอดภัย และการพิทักษ์ความปลอดภัยของวัสดุนิวเคลียร์ที่ขออนุญาต การดำเนินการเมื่อเลิกใช้งาน และการจัดการกากแก๊สมันตรังสี
๓. ผู้ขอรับใบอนุญาตเกี่ยวกับสถานประกอบการทางนิวเคลียร์และผู้ขอรับใบอนุญาตเกี่ยวกับสถานที่ให้บริการจัดการกากแก๊สมันตรังสี - ใบอนุญาตให้ใช้พื้นที่เพื่อตั้ง/ก่อสร้าง/ดำเนินการ/เลิกดำเนินการสถานประกอบการทางนิวเคลียร์/สถานที่ให้บริการจัดการกากแก๊สมันตรังสี	ศักยภาพทางเทคนิคและการเงินตามที่กำหนด ๑. ศักยภาพทางเทคนิคตามรายงานวิเคราะห์ความปลอดภัยของสถานประกอบการทางนิวเคลียร์ ๒. มีความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุน ๓. การดำรงสภาพคล่องทางการเงิน	ต้องมีศักยภาพทางเทคนิคตามรายงานฯ ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากลและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความสามารถดังกล่าวเพื่อรองรับการดำเนินการของสถานประกอบการทางนิวเคลียร์ตามใบอนุญาต ต้องมีความสามารถที่จะดำเนินการสถานประกอบการทางนิวเคลียร์ตามใบอนุญาตได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง

๒.๔ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับความปลอดภัย ความมั่นคงปลอดภัยทางนิวเคลียร์และรังสี และการพิทักษ์ความปลอดภัยทางนิวเคลียร์

๒.๕ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสถานที่ทำการของผู้รับใบอนุญาต ดังนี้

ผู้รับใบอนุญาต	ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในสถานที่ทำการ
<ul style="list-style-type: none">ผลิต มีไว้ในครอบครอง หรือใช้วัสดุกัมมันตรังสีมีไว้ในครอบครองหรือใช้เครื่องกำเนิดรังสี	เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทางรังสี (มาตรา ๙๒)
<ul style="list-style-type: none">มีไว้ในครอบครองหรือใช้วัสดุนิวเคลียร์นำเข้า ส่งออก หรือนำฝ้ายวัสดุนิวเคลียร์	เจ้าหน้าที่ดำเนินการทางเทคนิคเกี่ยวกับวัสดุนิวเคลียร์ (มาตรา ๙๓)
<ul style="list-style-type: none">ดำเนินการสถานประกอบการทางนิวเคลียร์ที่ใช้เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเดินเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ (มาตรา ๙๔)

๒.๖ กำหนดให้ในกรณีที่เกิดอันตรายหรือความเสียหายอันเกิดจากการประกอบกิจการตามใบอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ดังนี้

๒.๖.๑ ระวังเหตุในเบื้องต้นตามแผนป้องกันอันตรายจากรังสี และ

๒.๖.๒ ต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบทันที รวมทั้งต้องให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไข บรรเทา หรือระงับซึ่งอันตรายหรือความเสียหายนั้น

หากความเสียหายมีลักษณะหรือขยายขอบเขตเป็นความเสียหายสาธารณะ หรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าการประกอบกิจการตามใบอนุญาตอาจก่อให้เกิดความเสียหายสาธารณะ ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีอำนาจเข้าระงับเหตุแห่งความเสียหายสาธารณะนั้นได้ทันที รวมทั้งมีอำนาจประกาศมาตรการเพื่อประโยชน์ในการระงับเหตุ นั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๒.๗ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตที่ฝ่าฝืนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาต ให้เลขาธิการมีอำนาจดำเนินการ ดังนี้

๒.๗.๑ สั่งระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไขปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒.๗.๒ หากผู้รับใบอนุญาตใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เลขาธิการอาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ (โดยมีกำหนดครั้งละไม่เกิน ๑๒๐ วัน)

ในกรณีที่การออกใบอนุญาตต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ การสั่งพักใช้ใบอนุญาตก็จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการด้วย

๒.๗.๓ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต เลขาธิการอาจมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

๓. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและผลกระทบที่อาจได้รับกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

๓.๑ พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้ผู้รับคำสั่งของเลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติหรือคำสั่งของผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามพระราชบัญญัตินี้ที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ เช่น ผู้รับใบอนุญาตได้รับคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติหรือคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตเกี่ยวกับวัสดุกัมมันตรังสี ผู้รับคำสั่งย่อมสามารถอุทธรณ์คำสั่งนี้ต่อคณะกรรมการพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติได้ เพื่อเป็นมาตรการเยียวยาทางปกครองให้แก่ประชาชน และให้ฝ่ายปกครองมีโอกาสทบทวนคำสั่งทางปกครองอีกครั้ง

๓.๒ พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดบทกำหนดโทษไว้ในหมวด ๑๔ โดยมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับในกรณีที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ และได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งประกอบด้วยเลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจเปรียบเทียบคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนในกรณีความผิดเกี่ยวกับเครื่องกำเนิดรังสีที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับใช้เพื่อการวินิจฉัยทางการแพทย์ซึ่งไม่มีวัสดุกัมมันตรังสีเป็นส่วนประกอบและเพื่อใช้งานในสถานพยาบาลตามมาตรา ๒๖/๑ ให้ผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมายตามมาตรา ๒๖/๑ เป็นกรรมการเปรียบเทียบคดีแทนเลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ